

Læreprofession.dk prisfest 2017

To spørgsmål om vilkårene for lærerne grund- og efteruddannelse

Af Thorkild Thejsen

Vi har fået 66 projekter ind – langt de fleste bachelorprojekter. Kvaliteten er høj – rigtig høj – i år. Det skulle den jo også gerne være, når det er fløden, der er skummet til os.

De to dommerkomiteer er bevidst sammensat, så de kritiske lys bliver kaste fra mange forskellige sider. Dommerne arbejder efter tre fælles - meget brede - kriterier: *originalitet, inspiration og bidrag til professionsudviklingen*. Og så lader vi os som altid inspirere af Jeanette Amstrups kande, som vinderne får: Den er et *kunsthåndværk*, den er *rund*, er *lidt skæv*, har *kant og kvalitet*, og så er den *funktionel*. Dét er vel det, de karakteriserer et godt projekt og god undervisning.

Men derfra og så til konkret at sige, *hvad* disse kriterier betyder, når dommerne skal finde toppen af toppen, er der langt. Det tager tid, og det kræver argumenter, fælles undersøgelser og fejlfinding. Ja, flere gange også målfoto.

- Hvor én underviser måske ser efter inddragelse af *den nyeste forskning*, leder en anden måske efter *modelprojekter*.
- En lærer leder måske efter pædagogisk eftertanke og perspektiv, mens en skoleleder måske vægter det umiddelbart inspirerende.
- Og det, som universitetsforskeren og skolechefen fremhæver, er langt fra altid det samme.

Så skal der argumenteres, lyttes, spørges, citeres og argumenteres igen. Og de bliver der.

Jeg har fået lov til at citere en e-mail, jeg fik dagen efter vores to store dommerdage i Odense. Den er fra Rebecca Delfs, som vandt bachelorførsteprisen i 2016, og som derfor var med i vurderingsarbejdet i år. ”Sikke en spændende og lærerig indsigt i udviklingen af professionen”, skrev hun og fortsatte så: ”Det var en fornøjelse at deltage. Og det var utroligt forfriskende med dommere, der brænder så meget for deres argumenter og samtidig kan have humoren og selvironien med sig”.

Ledende spørgsmål om læreruddannelsen

Men inden vi tager fat på fejringen af det bedste og de bedste, vil jeg godt - ja, ikke dryppe malurt i champagnen, men blot - minde om, at der hvert år udarbejdes omkring 1700 bachelorprojekter fra læreruddannelsen og tilsvarende cirka 500 pædagogiske diplomprojekter fra skoleområdet. Og læreruddannelsens censorer har i år fortalt, at der visse steder er plads til lidt forbedringer – for nu at sige det på jysk. Censorerne melder, at den er gal med fagligheden i læreruddannelsen, og at der er for tynd sammenhæng mellem teori og praksis.

Det sidste har man vist altid sagt. Men da vi er så heldige, at flere af de vægtige stemmer i diskussionen om kvaliteten er til stede her i salen, vil jeg blande mig lidt med afsæt i *Læreprofession.dk*'s seks års projekthøst – og kan jeg tilføje et kvart århundrede som censor. Dermed siger jeg ikke noget om det energiske og dygtige arbejde, som både undervisere og studerende yder hver dag. Men jeg har to overordnet og principielle spørgsmål om læreruddannelsen:

Er det vigtigste, at de studerende arbejder med at samle viden om pædagogik, didaktik og fag, og at de tilegner sig analyseredskaber, så de er godt klædt på til at gå ud og blive lærere? Eller er det vigtigste, at de forbereder sig til kandidatstudier på DPU eller andre steder?

Ja, mine spørgsmål er i høj grad ledende. Men de er vigtige, synes jeg. Og svarene bør være syrende for, hvordan læreruddannelsen foregår.

Eksamenskarakteren er ikke det vigtigste

Når vi på *Lærerprofession.dk* ser på projekter, ser vi *ikke* på, hvilken karakter der er givet ved eksamensbordet. Vi ser på relevansen i forhold til at kunne gå ud og bokse med skolens mange udfordringer. Relevans for undervisningen, for elevernes udvikling og læring, for samarbejdet og samspillet mellem elever, lærere, pædagoger og ledelse. Relevansen for at kunne leve op til folkeskolens fornemme formål.

Lærere, der beslutter at tage en pædagogisk diplomuddannelse, kommer med erfaringer fra års skolearbejde, og de bruger så tid på, at se det kendte udefra og oppefra. Derfor er pædagogiske diplomprojekter på én gang præget af nærhed og distance. De PD-studerende bruger teori og empiri som analyseredskaber. De bruger mikroskop til at stille skarpt på hverdagens problemer, og de bruger kikkert, kort og kompas til at finde de lange linjer, det overordnede og det principielle. Ok. Metaforerne holder måske ikke hele vejen. Eller som Per Højholt engang sagde: ”Kun tåber frygter ikke en metafor”. Men jeg fremturer nu alligevel.

Manualer er til brødristere

De lærerstuderende, hvad med dem? Når man ser på bekendtgørelsen om læreruddannelsen, skulle man tro, at de allesammen vil gå ud med en videns- og kompetence-værktøjskasse under den ene arm og en metodemanual under den anden. Så detaljeret og styrende er bekendtgørelsen. Men manualer er noget man kan bruge til brødristere - ikke til undervisning – til ikke skolehverdagens samspil mellem børn og voksne, mellem fagenes indhold, elever og lærere. Bekendtgørelsens værktøjskasse indeholder, som I ved, en masse små rum med såkaldte kompetenceområder, videns- og færdighedsmål. Men værktøjsskassen er *fake* så at sige, for den indeholder hverken brugbare værktøjer eller manualer.

Og det er sådan set godt. For det, der foregår i skolen kan hverken tages med tang eller styres af forsimplede fælles mål.

Kassen indeholder derimod en masse puslespilsbrikker med nogle fine ord på. Og brikkerne er stablet oven på hinanden i adskilte rum - i såkaldte moduler. Så det er umuligt at se et samlet billede. Den unge lærer skal, når hun er uddannet, for eksempel kunne ”udvikle læringsrum”, ”facilitere udviklingsstøttende relationer”, ”facilitere interaktions- og læreprocesser”, ”lede, så inklusion og socialiseringsprocesser optimeres” Og så videre, og så videre. De folk, der har udtænkt bekendtgørelsen, har tilsyneladende forestillet sig, at hvis man blot leverer en masse puslespilsbrikker, så samler de studerende dem op og danner de et flot overblik. Men sådan virker virkeligheden ikke. Og kikkert, kort og kompas forstået som pædagogik er der ikke blevet plads til.

Tilføjelse

Sådan havde jeg skrevet forleden. Men i går aftes læste jeg så i en ny bog ”*De pædagogiske fags grundlag og anvendelse*”, og her skriver forfatterne om bekendtgørelsens kompetenceområder:

”Det virker særdeles uoverskueligt og opremsende – og som om forfatterne har været bange for ikke at overse en eneste kompetence”... Videns- og kompetenceområderne virker som en opremsning uden indre sammenhæng, og hvis de alle skal nås, kan tilegnelsen næppe nå at blive overfladisk”.

Skrevet af eksperter i komparativ pædagogik. Opremsende og overfladisk.

Progression og udvikling

Tilbage til det, jeg selv havde forberedt at sige:

Så, kære skole-interessenter og aktører på læreruddannelsesområdet. Ryd op. Og læg vægten, som vi gør på *Lærerprofession.dk* – sigt efter det professionsrettede. Lærernes grund- efteruddannelse er bedst, når skolehverdag og arbejde med fag og indhold kombineres med pædagogik og didaktik set gennem folkeskolens overordnede formål. Dét kan give mulighed for at se og diskutere, hvorfor noget i undervisningen måske lykkes mindre godt - eller går helt galt i forhold til skolens formål. Det kan give mulighed for at analysere sig frem til, hvordan det kan gøres næste gang, hvordan strukturer og metoder kan ændres eller forfines. Det kan give mulighed for at opleve progression i elevernes udvikling og læring - og i ens egen tilegnelse af viden og færdigheder

Den slags gi'r bachelor- og diplomprojekter, når de der bedst. Og det fortjener champagnen – uden malurt. Men som vilkårene for uddannelsen er i dag, er det på mange måder op ad bakke for både studerende og undervisere. Derfor er der for langt mellem de supergode, inspirerende projekter – som dem vi ser på *Lærerprofession.dk* - og i særdeleshed her i dag. Lav læreruddannelsen om, så vi kan hjælpe de nye lærere bedre på vej ud i skolen. Så vi kan få endnu mere og endnu flere at fejre.

I dag er vi sammen for at fejre tre unge og tre erfare lære. Som insisterer på at blive så dygtige som de kan – dygtige til at gøre skolen så god som overhovedet muligt – sammen med kolleger, sammen med eleverne, sammen med pædagoger, leder, elevernes forældre og politikerne.

Lad dagens prismodtagere inspirere andre, så vi alle kan være med til at udvikle skolen og lærerprofessionen.